

"Ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) қағидаларды бекіту туралы"
Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 9 тамыздағы № 814 қаулысына
толықтырулар енгізу туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 8 қарашадағы № 1191 қаулысы.
Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 қазандағы
№ 870 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 31.10.2015 № 870 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. «Ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) қағидаларды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 9 тамыздағы № 814 қаулысына мынадай толықтырулар енгізілсін:
көрсетілген қаулымен бекітілген Ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) қағидалар: мынадай мазмұндағы 1-1), 9-1), 10-1), 10-2), 10-3) және 12-1) тармақшалармен толықтырылсын:

«1-1) алдын ала міндетті медициналық тексеріп-қарау - жұмысқа тұрған немесе оқуға түскен кезде кәсібі немесе оқуы бойынша міндеттерін орындауға жарамдылығын анықтау, сондай-ақ жалпы, кәсіптік аурулардың алдын алу әрі инфекциялық және паразиттік ауруларды таратпау мақсатында жүргізілетін т е к с е р і п - қ а р а у ; » ;

«9-1) жеке медициналық кітапша - халықтың декреттелген тобының өкіліне берілетін, жұмысқа жіберу туралы белгі қойылып, міндетті медициналық тексеріп-қараулардың нәтижелері енгізілетін жеке құжат;»;

«10-1) мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау - халықтың денсаулығын, мекендеу ортасын және өнімдердің, процестердің, көрсетілетін қызметтердің қауіпсіздігін қорғау мақсатында санитариялық-эпидемиологиялық қызмет органдарының Қазақстан Республикасының халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы заңнамасын бұзудың алдын алу, оларды анықтау, олардың жолын кесу жөніндегі қызметі, сондай-ақ халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы нормативтік құқықтық актілердің және гигиеналық нормативтердің с а қ т а л у ы н б а қ ы л а у ;

10-2) мерзімдік міндетті медициналық тексеріп-қарау - жұмыс істеушілердің денсаулық жағдайын динамикалық байқауды қамтамасыз ету, аурулардың бастапқы белгілерін уақтылы анықтау, жалпы, кәсіптік аурулардың алдын алу мен инфекциялық және паразиттік ауруларды тараптау мақсатында жүргізілетін і с ш а р а л а р ;

10-3) санитариялық-эпидемияға қарсы (профилактикалық) іс-шаралар - мекендеу ортасы факторларының адамға зиянды әсерін жоюға немесе азайтуға, инфекциялық және паразиттік аурулардың пайда болуы мен таралуының, жаппай уланудың алдын алуға және оларды жоюға бағытталған шаралар;»;

«12-1) эпидемия - инфекциялық аурулардың әдетте тіркелетін ауыру деңгейінен айтарлықтай жоғары деңгейде жаппай таралуы;»;
көрсетілген қаулымен бекітілген Ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) қағидаларға 1-қосымша мынадай мазмұндағы 91-бөлікпен толықтырылсын:

«91. Бруцеллез

Жануарлар бруцеллезінің диагностикасы

1045. Бруцеллез диагнозын қою үшін эпизоотологиялық, клиникалық, серологиялық, бактериологиялық әдістер (биосынама қоя отырып) және полимеразды-тізбектеу реакциясы (бұдан әрі - ПТР) қолданылды.

Жануарларға бруцеллезге жаппай диагностикалық зерттеулер жүргізген кезде Жануарлардың саулығы жөніндегі дүниежүзілік ұйым (бұдан әрі - ХЭБ) ресми түрде ұсынған серологиялық тестілер қолданылады: комплементті байланыстыру реакциясы CF (КБР/КҰБР), Бруцелланың буферден тыс антигенімен тест - ВВАТ (ПРА/РБС), иммундық ферментті талдау - Elisa (ИФТ) және флюоресцентті поляризация - FPA (ФПА). Бруцеллез бойынша табынның (отардың) мәртебесін анықтау үшін бактериологиялық (биосынама қоя отырып) әдіс немесе ПТР қ о л д а н ы л а д ы .

1046. Жануарлардың жеке түрлерін зерттеу үшін Қазақстан Республикасының аумағында бруцеллез диагностикасының мынадай әдістері қ о л д а н ы л а д ы :

1) ірі қара мал, марал (бұғы), ала құлан және басқалары - серологиялық: агглютинация реакциясы (бұдан әрі - АР), комплементті байланыстыру реакциясы (бұдан әрі - КБР) немесе комплементті ұзақ байланыстыру реакциясы (КҰБР), Роз-бенгал сынамасы (бұдан әрі - РБС), сүтпен шығыршық реакциясы (бұдан әрі - ШР), О-ПС антигенімен иммунды диффузиялық реакциясы (бұдан әрі - ИДР), иммунды ферментті талдау (бұдан әрі - ИФТ). Табынның (отардың) мәртебесін растау үшін биологиялық материалды, іш тастаған жағдайда - іш

тасталған төлдерді биологиялық сынама (бұдан әрі - биосынама) қоя отырып бактериологиялық немесе ПТР зерттейді;

2) қой, ешкі - серологиялық: АР, КБР (КҰБР), РБС, ИФТ, аллергиялық және бактериологиялық (биосынама қоя отырып) немесе ПТР;

3) шошқа - серологиялық: КБР, РБС, ИФТ, бактериологиялық (биосынама қоя отырып) немесе ПТР;

4) жылқы - серологиялық: АР, КБР, РБС, бактериологиялық (биосынама қоя отырып) немесе ПТР;

5) түйе - серологиялық: АР, КБР, РБС, бактериологиялық (биосынама қоя отырып) немесе ПТР;

6) ит және жануарлардың басқа түрлері - серологиялық: пробиркалардағы АР, бактериологиялық (биосынама қоя отырып) немесе ПТР;

7) терісі бағалы аңдар - іш тасталған төлдерді бактериологиялық (биосынама қоя отырып) зерттеу жолымен немесе ПТР.

Бруцеллез диагнозын растау (нақтылау) үшін жоғарыда көрсетілген диагностикалық зерттеулердің әдістерінен басқа ХЭБ ұсынған әдістер қолданылады.

1047. Ұсақ малды овис Бруцелласы тудыратын ауруға күдіктенген кезде овистік антигенмен КҰБР немесе ИФТ зерттейді. Тасталған төлдер болған кезде биосынама қоя отырып, бактериологиялық зерттеулер немесе ПТР жүргізеді.

1048. Бактериологиялық зерттеулерге (биосынаманы қоюды қоса) немесе ПТР бруцеллез ауруына күдік тудыратын клиникалық белгілері бар жануарлардан алынған патологиялық материалдар ұшырайды. Ветеринариялық зертханаға трихомонозға, кампилобактериозға, сальмонеллезге, лептоспирозға, хламидиоздық іш тастауға, листериозға, иерсиниозға зерттелуге келіп түскен тасталған төлдер міндетті түрде бруцеллезге зерттеледі.

Бруцеллез бойынша қолайлы шаруашылықтардағы іс-шаралар

1049. Қолайлы шаруашылық жүргізуші субъектілердегі ветеринариялық іс-шаралар тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторының келісімі бойынша ветеринария саласындағы қызметті жүзеге асыратын жергілікті атқарушы орган бөлімшесінің (бұдан әрі - ЖАО бөлімшесі) басшысы бекітетін іс-шаралар жоспарының негізінде жүзеге асырылады.

1050. Қолайлы шаруашылық жүргізуші субъектілерде инфекцияланған жануарларды уақтылы анықтау үшін және кейіннен ауру табылған жағдайда оның таралуын болдырмау үшін ветеринариялық-санитариялық іс-шаралардың жалпы кешенінде жоспарлы серологиялық зерттеулер жүргізіледі.

1051. Қолайлы шаруашылық жүргізуші субъектілерде бруцеллезді уақтылы айқындау мақсатында жоспарлы түрде диагностикалық тексеріске:

1) і р і қ а р а м а л :
физиологиялық жағдайына қарамастан аналық бас - жылына екі рет РБС, КБР
;

4-6 айлық төлдер - жылына бір рет ИФТ;
аталық бұқалар - тоқсан сайын РБС, КҰБР;
қалған ересек бас - жылына бір рет РБС, КБР;
іш тастау орын алған жағдайда, тасталған төлдерді биосынаманы қою арқылы
бактериологиялық немесе ПТР, ал іш тастаған малдарды - РБС, КБР-ға зерттейді;

2) қ о й м е н е ш к і :
аналық қойлар (ешкілер) - (ұрықтандырылар алдында және төлдеу
науқанынан кейін) жылына екі рет РБС, КБР;
одан әрі өсімін молайту үшін пайдаланылатын 4-6 айлық жастан бастап
төлдер - жылына бір рет КБР, РБС;
аталық қошқарларды бруцеллез бен инфекциялық эпидидимитке - жылына
екі рет (шағылыстыру науқанына дейін және кейін) КҰБР;
іш тастау болған жағдайда, тасталған төлдерді биосынама қою арқылы
бактериологиялық немесе ПТР, ал іш тастаған малдарды - РБС, КБР-ға зерттейді;

3) ш о ш қ а :
негізгі аналық мегежіндер және аталық қабандар - жылына бір рет РБС, КБР;
одан әрі өсімін молайту үшін пайдаланылатын ағымдағы жылы туылған мал
басын толықтыратын төл - жылына бір рет РБС, КБР;
тасталған төлдер - биосынама қоя отырып, бактериологиялық немесе ПТР, іш
тастаған аналық мегежіндер - РБС, КБР;

4) ж ы л қ ы :
бруцеллезге (бурсит) күдіктенуге негіз болатын белгілері анықталған кезде -
Р Б С , К Б Р ;

спорттық және цирктік жылқылар - ел шегінен тыс алып өткен (тасымалдаған
) жағдайда, жөнелтілерден бұрын - РБС, КБР;
сондай-ақ жалпы басының 1 % - жылына бір рет РБС, КБР;

5) марал (бұғы): жылына бір рет аталықтардың панттарын кесу кезінде - РБС;
6) түйе, оның ішінде 4-6 айлық жастағы төлді - жылына бір рет бруцеллезге
з е р т т е й д і - Р Б С , К Б Р ;

7) ит: шаруашылық жүргізуші субъектілердің аумағында (отардың жанында)
мекендейтін үлкен иттерді зерттейді - КБР, РБС.

Республикадағы эпизоотиялық жағдайға байланысты жануарларды (жануарлардың түрі, зерттеулердің жиілігі мен әдістері) жоспарлы
диагностикалық зерттеулердің стратегиясы мен тактикасы, оның ішінде мал
басының жалпы санының кемінде 10 %-ын қамти отырып, скринингтік (іріктеп)
зерттеулерді қолдану түзетіледі.

1052. Бруцеллезге қарсы иммунизацияланған жануарларды вакциналарды қолдану жөніндегі нұсқауларда көзделген тәртіпте және мерзімде зерттейді.

1053. Бұрын қолайлы пункттерде (табындарда) жануарларға қолданылған әдістермен жануарлардың арасында зерттеудің күдікті нәтижесі анықталған жағдайда диагностикалық зерттеулер кешенімен аталған жануарларды қайта зерттеу жолымен 15-20 күннен кейін АР, КБР немесе ПТР әдістерінің ретімен диагнозды нақтылауды жүргізеді.

1054. АР немесе КБР бойынша теріс нәтиже алған жағдайда жануарларды бірдейлендіру жөніндегі деректер қорына диагностикалық тестілердің нәтижелері туралы белгі енгізіледі, жануарды 3 айдан кейін қайта тексереді.

1055. АР немесе КБР бойынша оң нәтиже алған жағдайда осы жануар бруцеллезбен ауыратын болып саналады.

1056. Тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторының нұсқамасы бойынша ЖАО басшысы ауру жануарларды қалған жануарлардан оқшаулауды ұйымдастырады және кемінде 15 күн ішінде оларды тиісті аумақта орналасқан мал союды жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне (ет комбинаты, сою пункті) (бұдан әрі - сою объектісі) санитариялық сою үшін жібереді.

Ауру жануарларға жақ немесе сауыр тұсына «Б» әрпін басу жолымен ыстық немесе суық таңбалау әдістерімен белгі салады.

1057. Санитариялық союды жүзеге асыру үшін ЖАО бөлімшесі сою объектілерінің басшыларымен бірлесе отырып, бруцеллезбен ауыратын жануарларды сою үшін аптасына бір санитарлық күнді белгілейді.

1058. Жануарларды санитариялық союды жүзеге асыру сою объектісінде ЖАО бөлімшесі сойылған жануарлардан биологиялық материалдың үлгілерін күнтізбелік іс-шаралар жоспарына сәйкес алуды ұйымдастырады және пункттің (табынның) мәртебесін анықтау үшін оны мемлекеттік ветеринариялық зертханаға ПЦР немесе бактериологиялық зерттеу (биосынама) әдісімен зерттеулер жүргізу үшін жібереді.

1059. Ветеринариялық зертханадан осы Қағидалардың 1058-тармағында көрсетілген әдістер бойынша оң нәтиже алған жағдайда, тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторы ЖАО бөлімшесімен бірлесе отырып, шаруашылық жүргізуші субъекті өкілінің қатысуымен эпизоотиялық ошақ пен эпизоотиялық үдерістің сипатын, ауру қоздырғышының көзін және берілу факторларын анықтау мақсатында шаруашылық жүргізуші субъектіге эпизоотологиялық зерттеу жүргізеді, эпизоотиялық ошақ пен қолайсыз пункттің шекараларын белгілеуді жүргізеді.

1060. Эпизоотологиялық зерттеу аяқталғаннан кейін нәтижелер еркін

нысандағы акт түрінде бір жұмыс күн ішінде ресімделеді. Акт үш данада жасалады және зерттеудің барлық қатысушыларының қолдары қойылады. Түпнұсқасы тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторында қалады, көшірмелері ЖАО бөлімшесінің және шаруашылық жүргізуші субъектінің өкілдеріне беріледі.

1061. Эпизоотологиялық зерттеу актісінің негізінде зерттеу аяқталған күні бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспектор тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің жергілікті атқарушы органына ұсыныс жолдайды.

Тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің жергілікті атқарушы органы ұсынысты алған сәттен бастап кемінде 3 жұмыс күнінің ішінде аумағында эпизоотиялық ошағы бар оған іргелес аумақта жаңа эпизоотиялық ошақтардың туындау қатері бар елді мекенге (село, кент), елді мекеннің бір бөлігіне немесе меншік нысанына қарамастан оқшаулана орналасқан шаруашылық жүргізуші субъектіге (ферма, табын, отар) шектеу іс-шараларын енгізе отырып, ветеринариялық режим белгілеу туралы шешім қабылдайды.

Ұйымдастырылған мал бағу жолға қойылған екі не одан көп табынды, отарды қалыптастыратын елді мекендерде шектеулерді енгізе отырып, жануарлардың осы топтарын орналастыру қағидаты бойынша оның бір бөлігіне ветеринариялық режимнің қолайсыз пункті деп жарияланады.

1062. Қолайлы аймаққа жаңадан келіп түскен жануарларды (оның ішінде асыл тұқымды) Кеден одағының талаптарына сәйкес кемінде күнтізбелік 21 күн ішінде қалған жануарлардан оқшау ұстау қажет (профилактикалық бақылау) және бруцеллезге, аталық қошқарларды, сондай-ақ инфекциялық эпидидимитке диагностикалық зерттеулерден өткізу қажет.

Бруцеллезге оң нәтиже алынған жағдайда, жануарларды кейіннен сою және пісірілген шұжықтар мен консервілік бұйымдарға өнеркәсіптік өңдеу үшін жеткізушіге қайтарып береді.

1063. Алдын алу мақсатында Қазақстан Республикасында ветеринария саласындағы уәкілетті органның ведомствосы тіркеген, сондай-ақ Кеден одағына мүше мемлекеттерде тіркелген вакциналармен жануарларды бруцеллезге қарсы иммунизациялауға жол беріледі. Вакцинаны таңдау және оны қолдану тәртібін уәкілетті орган ведомствосының келісімі бойынша облыстық аумақтық бөлімшелер жүзеге асырады.

Жануарларды иммунизациялау стратегиясы мен тактикасы республикадағы эпизоотиялық жағдайға байланысты (жануарлардың түрлері, вакциналардың жиілігі мен түрлері) түзетіледі.

1064. Вакцина егілген жануарларды жапсырмалау, чиптау немесе ен салу жолымен арнайы таңбалармен таңбалайды және вакцинаны қолдану жөніндегі нұсқауда көзделген мерзімде және әдістермен бруцеллезге зерттейді.

1065. Алдын алу іс-шараларын жүргізу кезінде үй-жайларды, мал жайылатын аулаларды механикалық тазарту, сондай-ақ профилактикалық дезинфекциялау мен дератизациялау мал иелерінің есебінен жүзеге асырылады.

Эпизоотиялық ошақтарда және бруцеллез бойынша қолайсыз пункттерде жүргізілетін іс-шаралар

1066. Шектеу іс-шараларын жариялау туралы шешім қабылданғаннан кейін қызмет көрсету аумағына бруцеллез бойынша қолайсыз пункт кіретін ЖАО бөлімшесінің ветеринариялық дәрігері ұйымдастырушылық-шаруашылық, ветеринариялық-санитариялық және арнайы ветеринариялық шаралар кешені кіретін сауықтыру іс-шараларының жоспарын әзірлейді.

1067. Жоспарды тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің бас мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторының келісімі бойынша ЖАО б ө л і м ш е с і б е к і т е д і .

1068. Эпизоотиялық ошақтарда және бруцеллез бойынша қолайсыз пункттерде осы жоспарды іске асыру жөніндегі ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) іс-шаралар мемлекеттік ветеринариялық ұйымның күшімен республикалық бюджет қаражатының есебінен жүргізіледі.

1069. Эпизоотиялық ошақты табу және қолайсыз пункттің шекарасын анықтау кезінде шектеу орнатылады.

1070. Шектеу шарттары бойынша:

1) шектеу қойылған аумақ арқылы жануарларды алып өтуге (айдап өтуге), осы аумаққа сау жануарларды әкелуге (алып келуге), осы аумақтан оларды союға жіберген жағдайдан басқа әкетуге (алып кетуге);

2) эпизоотиялық ошақтар белгіленген қолайсыз аумақта шөп, сабан және басқа да ірі сабақты жемшөптерді басқа аумаққа әкету үшін оларды дайындауға, сондай-ақ жануарлар немесе адамдардың жиналуымен байланысты іс-шаралар жү р г і з у г е ж о л б е р і л м е й д і .

Бруцеллезбен ауырған жануарларды және олардан алынған төлдерді басқа мал басынан тез арада оқшаулау және бордақыламай және жайып семіртпей, олардың асыл тұқымдылығына және өндірістік құндылығына, салмақ кондициясына, жасына, физиологиялық жағдайына қарамастан 15 күннен аспайтын мерзімде союға өткізуге тыйым салынады.

1071. Бруцеллез бойынша қолайсыз табынның жануарларын қолайлы топтардың мал басынан оқшау ұстайды. Бұзаулауды (төлдеуді) басқалардан үй-жайдың іргелі қабырғасымен оқшауланған мал төлдету бөлімшесінде ж ү р г і з е д і .

1072. Бұрын ауру мал (қолайсыз мал басы) тұрған үй-жайларға сау малды мал жайылатын аулалар мен басқа объектілерді мұқият дезинфекциялағаннан, санациялағаннан кейін, сондай-ақ дезинсекциялау мен дератизациялаудан кейін

ғана енгізуге жол беріледі.

1073. Бруцеллез бойынша жануарлардың қолайсыз тобы жайылған жайылымдық учаскелерден шабылған шөп 3 ай бойы сақтауға жатады. Бұдан кейін онымен осы аумақта ұсталатын малдарды коректендіреді.

1074. Бруцеллез бойынша қолайсыз пункттерде ұсталып отырған қойлар мен ешкілердің сүтін саууға, дезинфекцияланбаған елтірі терілерін өңдеуге (кептіруге, тазалауға), сондай-ақ қозылардың ұлтабарлары мен ұшасын дайындауға, қойлар мен ешкілердің сүтінен сүзбе ірімшік пен ірімшіктер әзірлеуге тыйым салынады. Елтірі терілерін оларды малдан сыпырып ала салысымен бірден дезинфекциялайды және консервациялайды, ал ұшаны кәдеге ж а р а т а д ы н е м е с е ж о я д ы .

1075. Бруцеллез бойынша қолайсыз шаруашылық жүргізуші субъектілердегі қойлар мен ешкілердің жүнін ең соңынан қырқады. Ұй-жайларды, алаңдар мен қырқу аспаптарын, персоналдың арнайы киімін қырқу аяқталғаннан кейін тазартады және дезинфекциялайды. Жұмысшылар (қырқушылар және басқалар) жұмыстан кейін санитариялық өңдеуден өтеді. Бруцеллез бойынша қолайсыз отардың (табынның) қойларынан (ешкілерінен) алынған жүн шаруашылықта зарарсыздандырылады, одан кейін оны шектеусіз өнеркәсіптік қайта өңдеуге а п а р а д ы .

1076. Бруцеллезбен ауыратын (әсер беретін) жануарларды ветеринариялық-санитариялық қағидаларды сақтай отырып союға әкететін жағдайларды қоспағанда, мұндай жануарларды тасымалдауға және айдап әкетуге жол берілмейді. Бруцеллезбен ауыратын жануарларды сою үшін ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) қағидаларды қатаң түрде сақтай отырып және тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің ветеринариялық-санитариялық инспекторының бақылауымен, жануарларды ерекше жағдайларда тасымалдау кезінде ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды басшылыққа ала отырып, теміржолмен, су көлігімен және шанағы қымтап жабылған автомашиналарда тасымалдауға рұқсат етіледі.

1077. Бруцеллезбен ауыратын жануарларды сою мал союды жүзеге асыратын өндіріс объектісінде ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) қағидаларды сақтай отырып, арнайы белгіленген күндері жүргізіледі.

1078. Бруцеллезге оң әсер беретін ірі қара мал мен шошқалардың, түйелердің, жылқылардың еті ұша мен ағзаларында патологиялық-анатомиялық өзгерістер болмаған кезде еттің 12 сағаттық жетілуі өткеннен кейін шектеусіз шығарыла береді. Ұша мен ағзаларында патологиялық өзгерістер анықталған жағдайда шұжық және консерві бұйымдарына арнап шығарылады.

1079. Бруцеллезге оң әсер беретін қойлар мен ешкілер Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен міндетті алып қоюға және жоюға

ж а т а д ы .

1080. Бруцеллезбен ауырған жануарларды сою кезінде алынған етті, ет және басқа өнімдерді зарарсыздандырылмаған түрінде аңдарға беру үшін қолдануға т ы й ы м с а л ы н а д ы .

1081. Жануарлардың өлекселері мен тасталған төлдері дереу жоюға жатады.

1082. Бруцеллезбен ауырған сиырларды саууға тыйым салынады.

1083. Қолайсыз пункттегі сиырлардан алынған зарарсыздандырылмаған сүтті сүт өңдеу кәсіпорындарына, базарларда сату үшін, қоғамдық тамақтандыру желілерінде пайдалану үшін шығаруға тыйым салынады.

1084. Қолайсыз пункттегі әсер бермейтін сиырлардан алынған сүтті (кілегейді) 70°C температура кезінде 30 минут бойы немесе $85-90^{\circ}\text{C}$ температура кезінде 20 секунд бойы, сондай-ақ қайнату немесе өңдеу жолымен қорытылған майға зарарсыздандырады. Дәл осындай тәртіппен ішкі шаруашылық қажеттіліктеріне қажетті (оның ішінде қаймағы алынбаған сүтті алмастырғышты әзірлеу үшін) с ү т т і з а р а р с ы з д а н д ы р а д ы .

1085. Қорытылған майды әзірлеу кезінде алынған шайқалған май мен көк сүтті тек осы шаруашылық жүргізуші субъектідегі жануарларға беру үшін п а й д а л а н а д ы .

1086. Объектілерді дезинфекциялау үшін Қазақстан Республикасында және Кеден одағына мүше елдерде тіркелген дезинфекциялау құралдарын қолданады. Жұмыс ерітінділерін әзірлеу мен дезинфекциялау режимдері оларды қолдану жөніндегі нұсқауларда көрсетілген талаптарға сәйкес келеді.

1087. Бруцеллезбен ауырған немесе күдікті жануарлардың қиын, төсеніштерін және жемшөп қалдықтарын жояды немесе зарарсыздандырады. Осы жануарлардың қиын алдын ала зарарсыздандырудан кейін ғана оны шаруашылықта қолдануға жол беріледі. Қиды биологиялық, химиялық немесе физикалық тәсілдермен зарарсыздандырады.

Эпизоотиялық ошақтарда және ірі қара малдың бруцеллезі бойынша қолайсыз пункттерде жүргізілетін іс-шаралар (сауықтыру)

1088. Бруцеллез бойынша қолайсыз пункттерді сауықтыру эпизоотиялық ошақта жоюға және қолайсыз пунктте ұйымдастырушылық-шаруашылық, ветеринариялық-санитариялық және арнайы ветеринариялық іс-шаралардың кешенін жүргізуге сайып келеді.

1089. Іш тастаумен байланысты малдың бруцеллезбен бірінші ауырғаны анықталған кезде, осы табындағы барлық жануарлардың диагнозы расталған жағдайда 15 күн ішінде союға тапсырады.

1090. Қолайсыз пунктті сауықтыруды:

1) кейіннен ауру жануарларды оқшаулай және соя отырып жүйелі

диагностикалық зерттеу жолымен;

2) бруцеллезге қарсы вакциналарды қолдану жолымен;

3) жануарлардың барлық қолайсыз мал бастарын жою жолымен өткізеді.

1091. Қолайсыз пункттерді кейіннен ауру жануарларды оқшаулай және соя отырып жүйелі диагностикалық зерттеу арқылы сауықтыру әрбір 15-30 күн сайын екі рет қатарынан теріс нәтижені алғанға дейін РБС, КБР серологиялық зерттеу жолымен жүзеге асырылады.

1092. Оң әсер беретін жануарларды осы Қағидалардың 1055-тармағында көрсетілген әдістермен таңбалайды, тез арада табыннан оқшаулайды және оларды ауру табылған уақыттан бастап 15 күннен кешіктірмей сояды. Ауру жануарлар тұрған үй-жайға мұқият дезинфекция жүргізеді (ауру жануар анықталған әрбір оқиғадан кейін).

1093. Екі рет қатарынан теріс нәтиже алғаннан кейін ірі қара мал басы 3 айлық бақылауға қойылады, сол уақыт ішінде 1,5 ай аралығымен жалпы қабылданған серологиялық әдістермен РБС, КБР бақылаулық диагностикалық зерттеулер жүргізіледі.

1094. Ірі қара малдың бруцеллезі бойынша қолайсыз пункттен шектеуді алып тастар алдында осы Қағидада көзделген әдістермен бруцеллезге қатысты зерттеулер қолайсыз пункттің аумағында орналасқан бруцеллезге сезімтал басқа түрдегі жануарларға жүргізіледі.

Жануарлардың сауығып келе жатқан мал басын және солармен бірге тұрған басқа да сезімтал жануарларды бақылау мақсатындағы зерттеуде теріс нәтижелер алған кезде және бекіту іс-шараларын жүргізген кезде (үй-жайлар мен аумақты санациялау) қолайсыз пункттен шектеу алынып тасталады.

1095. Қолайсыз пунктті бруцеллезге қарсы вакциналарды қолдану жолымен сауықтыру мынадай түрде жүзеге асырылады:

1) қолайсыз пункттегі сезімтал жануарлардың мал басын, 4-6 айлық төлді кемінде екі рет бруцеллез жұқтырған жануарларды барынша анықтау мақсатында серологиялық әдістермен (РБП, РСК) зерттейді және осы Қағидалардың 1093-тармағына сәйкес іс-шаралар жүргізеді;

2) қалған мал басы Қазақстан Республикасында және Кеден одағына мүше мемлекеттерде тіркелген бруцеллезге қарсы вакциналармен имундалады.

1096. Вакцина егілген жануарларды вакциналарды қолдану жөніндегі нұсқауда көзделген мерзімдерде және әдістермен бруцеллезге зерттейді.

1097. Егер жүйелі серологиялық зерттеулер жолымен және вакциналарды қолданумен бір жыл ішінде табынды сауықтыруға қол жеткізілмесе, тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің бас ветеринариялық-санитариялық инспекторы эпизоотологиялық зерттеудің нәтижелері бойынша шаруашылық жүргізуші

субъектінің басшысымен бірлесе отырып, толық ауыстыру әдісімен шаруашылық жүргізуші субъектіні сауықтырудың орындылығы туралы шешім қабылдайды. Эпизоотиялық ошақтарда және ұсақ малдың бруцеллез бойынша қолайсыз пункттерде жүргізілетін іс-шаралар (сауықтыру)

1098. Мал шаруашылығы субъектілерінде (соның ішінде аулаларда) қойдың (ешкінің) бруцеллезбен ауырғаны анықталған жағдайда, эпизоотиялық ошақта тұрған оң әсер беретін жануарларды физиологиялық жай-күйіне, асыл тұқымды және шаруашылық құндылығына қарамастан солардан алынған төлімен қоса дереу союға ұшыратады. Қолайсыз пункттің және қауіп төндіретін аймақтың сезімтал жануарларының қалған мал басын 15-20 күн аралықпен екі рет бір мезгілде аллергиялық және серологиялық (КБР, РБС) әдістермен бруцеллезге з е р т т е й д і .

1099. Егер осы шаруашылық жүргізуші субъектіде араларында ауру мал болған қойлар (ешкілер) қалмаса және қолайсыз пунктте ұсталған барлық жануарлардың сезімтал мал басын зерттеуде теріс нәтижелер алынса және барлық ветеринариялық-санитариялық іс-шаралар орындалған болса шектеулерді а л ы п т а с т а й д ы .

1100. Сау жануарларға ауру жұқтыру және эпизоотиялық қауіпті аймақта инфекцияны тарату қаупі кезінде шаруашылық жүргізуші субъектілердің барлық мал басын алдын ала зерттеуден (аллергиялық немесе РБС, КБР) кейін қолдану жөніндегі нұсқауға сәйкес кейіннен жыл сайын зерттеу арқылы Қазақстан Республикасында және Кеден одағына мүше мемлекеттерде қолдануға рұқсат берілген вакциналармен имундайды.

1101. Вакцина егілген және қайта вакцина егілген қойдың (ешкінің) саулығын бақылауды тасталған төлдер мен өлі туылған қозыларды (лақтарды) бактериологиялық зерттеудің, аталық қошқарлар мен күйек қошқарларды шағылыстыру науқанына дейін және кейін, осы отардан алынған ұрғашы тоқтыларды, отар жанындағы иттерді серологиялық зерттеудің нәтижелері бойынша жүзеге асырады, сондай-ақ қызмет көрсетуші персоналдың бруцеллезбен ауырған жағдайлары ескеріледі.

1102. Зерттеудің топтық теріс нәтижелері алынғаннан және бекіту іс-шараларын (үй-жайлар мен аумақты санациялау) жүргізгеннен кейін қолайсыз пункттен шектеулерді алып тастайды.

1103. Бруцеллез бойынша қолайсыз пункттен шектеулерді алып тастар алдында эпизоотиялық ошақта (осы аумақта) тұрған басқа түрдегі жануарларды осы Қағидаларда көзделген серологиялық әдістермен бруцеллезге зерттейді.

1104. Қойларды (ешкілерді) ұрықтандыру үшін бруцеллез бен инфекциялық эпидидимитке қатысты сау қошқарлардың (текелердің) ұрығын пайдаланады.

Қойлардың «Бруцелла овис» (қошқарлардың инфекциялық эпидидимиті) қоздыратын ауруы бойынша қолайсыз пункттерде (сауықтыру) жүргізілетін іс-шаралар

1105. Қошқарлардың инфекциялық эпидидимитпен ауырғаны анықталған жағдайда ауру малдарды союға өткізеді, ал шаруашылық жүргізуші субъектіге ш е к т е у қ о я д ы .

1106. Ауру қошқарлармен байланыста болған қой басын (қошқарлар мен қойлар) серологиялық әдіспен КҰБР 20-30 күн сайын үш рет (қатарынан) теріс нәтиже алғанға дейін зерттейді. Ауру малдар анықталған жағдайда оларды (саулық қойларды олардан алынған төлдерімен бірге) союға тапсырады. Іш тасталған төлдер бар болған жағдайда оларды зертханаға биосынама қоя отырып, бактериологиялық зерттеуге немесе ПТР жібереді.

1107. Барлық ауырған мал басын союға тапсырғаннан және санитариялық жұмыстар жүргізгеннен кейін зерттеулердің теріс нәтижелері алынған жағдайда пунктті қолайлы деп таниды және жануарларды мақсаты бойынша пайдаланады.

1108. Одан әрі осы Қағидалардың 1050-тармағында көзделген әдістермен және мерзімдерде аталық қошқарларға міндетті жоспарлы диагностикалық зерттеулер жүргізіледі.

Эпизоотиялық ошақтарда және түйелердің, шошқалардың, терісі бағалы аңдардың, маралдар мен бұғылардың бруцеллез бойынша қолайсыз пункттерінде жүргізілетін іс-шаралар (сауықтыру)

1109. Түйелердің бруцеллез бойынша қолайсыз мал басын кейіннен ауру жануарларды бөлумен және бекіту іс-шараларын жүргізумен жүйелі диагностикалық зерттеулер жолымен сауықтырады.

1110. Шошқаларда бруцеллез анықталған жағдайда барлық мал басын, оның ішінде төлдерін қоса союға өткізеді және ветеринариялық-санитариялық іс-шаралар кешенін жүргізеді. Үй-жайларды және аумақтарды санациялағаннан кейін шектеуді алып тастайды және фермаға сау шошқаларды әкеледі.

1111. Барлық санаттағы аң өсіру шаруашылықтарында және ит питомниктерінде бруцеллез анықталған жағдайда қолайсыз топтың барлық жануарларын өлтіреді, терілерін зарарсыздандырғаннан кейін қолданады. Қалған мал басын екі рет теріс нәтиже алынғанша тексереді. Ауру жануарларды жойғаннан және ветеринариялық-санитариялық жұмыс кешенін жүргізгеннен кейін пункттен шектеуді алып тастайды.

1112. Маралдар мен бұғылардан бруцеллезді табу үшін пантыны кесу кезеңінде қандары зерттеледі. Әсер беретін жануарлар анықталған жағдайда оларды өлтіреді. Аурудың алдын алу мақсатында табындардың қозғалыс бағыттарын анықтайды. Төлдеу кезеңінде шуларын және іш тасталған төлдерін жояды, ал табынды жайылымның жаңа учаскелеріне айдайды.

1113. Егер кезекті зерттеу кезінде табында диагностикалық тестілердің оң нәтижесімен жануарлар анықталмаса және ветеринариялық-санитариялық іс-шаралар кешені жүргізілген болса, табынды қолайлы деп таниды.

Адамдардың бруцеллезбен ауруына жол бермеу жөніндегі іс-шаралар

1114. Бруцеллез инфекциясының эпизоотиялық ошағы шегінде инфекция қоздырғышының көздері бар және жануарлар мен адамдарға жұғу мүмкіндігі бар, оның берілу тетіктері әрекет ететін аумақ болып табылады. Эпизоотиялық ошақты тексеруді тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық инспекторы және дәрігер-эпидемиолог жүргізеді.

1115. Адамдардың ауыруының ерекше маңызы ұсақ малдың бруцеллез бойынша қолайсыздығы. Ірі қара малдың және шошқаның бруцеллез бойынша эпизоотиялық ошақтары бар елді мекендерде, әдетте, адамдардың бруцеллезбен ауыруының кездейсоқ жағдайларының бірлі-жарымы тіркеледі.

1116. Эпизоотиялық ошақты эпидемиологиялық тексеруді емдеу-профилактикалық ұйымынан шұғыл хабарлама (есепке алу нысаны № 58/е), сондай-ақ шаруашылық жүргізуші субъектілерде бруцеллезбен ауырған жануарлардың анықталғаны туралы ветеринариялық қызметтен, шаруашылық жүргізуші субъектілердің басшыларынан, мал иелерінен мәліметтер алғаннан кейін бір тәулік ішінде бастайды.

1117. Адамдардың бруцеллезбен ауыру жағдайларын эпидемиологиялық тексерудің мақсаты ветеринариялық қызмет мамандарымен бірлесе отырып, инфекция қоздырғышының көздерін, жұқтыру жолдарын табу, инфекция көздерімен байланыста болған барлық адамдарды анықтау және одан әрі осы ошақта бруцеллездің адамдарға жұғуының алдын алу бойынша кешенді іс-шаралар жүргізу, сондай-ақ эпизоотиялық ошақта жұмыс істейтін адамдарға медициналық байқауды ертерек белгілеу болып табылады.

1118. Жұқтыру жолдарын анықтау үшін меншік нысанына қарамастан шаруашылық жүргізуші субъектілерге, шикізаттарды және мал шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу кәсіпорындарына (ет комбинаттарына, сою пункттеріне, сүт зауыттарына) егжей-тегжейлі эпизоотиялық-эпидемиологиялық тексеру жүргізген жөн. Тексеруді тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің ветеринариялық-санитариялық инспекторы осы объектіге жетекшілік ететін эпидемиологты тарта отырып және шаруашылық жүргізуші субъекті, кәсіпорын әкімшілігінің немесе мал иесінің қатысуымен жүргізеді. Ошаққа эпизоотиялық-эпидемиологиялық тексеріс мынадай схема бойынша жүргізіледі:

1) эпизоотиялық ошақтың пайда болған жерін анықтау (ферма, отар, мал шаруашылығы шикізатын қайта өңдейтін кәсіпорындар, шаруашылық жүргізуші субъект). Халықты диспансерлік тексерудің алдыңғы нәтижелерін және ветеринариялық зертхана деректерін пайдалана отырып, бұрын осы ошақта

адамдардың немесе жануарлардың ауырған жағдайы болды ма соны анықтау қ а ж е т ;

2) эпизоотиялық ошақтың шығу себептеріне және жағдайларына тікелей қатысты, адамдарға жұқтыруға және олардың ауыруына ықпал ететін инфекция қоздырғышының көздерін табу. Осы аспектілерді анықтаудың нақтылығы мен толықтығы одан әрі бруцеллезге қарсы іс-шараларды таңдау тактикасына байланысты. Ветеринариялық қызмет жануарларды бруцеллезге тексеруді ұйымдастырады және ауру жануарлар табылған кезде оларды оқшаулау, союға тапсыру және басқа да ветеринариялық-санитариялық іс-шаралар жүргізу бойынша шұғыл шаралар қабылдайды. Санитариялық-эпидемиологиялық қызмет емдеу желісі арқылы науқастарды ертерек анықтау және емдеу мақсатында жұқтыру қатеріне ұшыраған барлық адамдарды клиникалық-зертханалық тексеруді ұйымдастырады, қоздырғыштың берілу факторлары ретінде күдікті объектілерді зертханалық зерттеу үшін сынамалар алуды жүргізеді, аурудың жаңа жағдайларының алдын алу үшін санитариялық-ағарту жұмыстарын және басқа да іс-шараларды ұйымдастырады. Жануарлардың іш тастаған, өлі туған төлдерінен және сүттен қоректік (селективті) орталардың көмегімен бруцеллалардың өскіндерін бөліп алу жұқпалы бастаудың берілуіндегі олардың рөлдері дәйекті дәлел болып табылады. Сонымен қатар, осы факторлардың маңызын басқалармен (топырақ, су, сүт өнімдері, жүн, тері, ки) қатар анықтау серологиялық және басқа да әдістермен жүзеге асырылуы мүмкін;

3) алынған деректерді талдау, пайда болған эпизоотиялық ошақты жою жөнінде барабар шараларды таңдау және оның пайда болу себептері мен жүргізілген іс-шаралар туралы қорытындылар жасау. Ветеринариялық маман және эпидемиолог ошақтағы эпизоотологиялық көріністі, оның қарқындылығын (малдың жұқтыру дәрежесін), шекарасын, айналатын қоздырғыштың түрін, объектінің санитариялық-гигиеналық жағдайын, инфекция қоздырғышының берілу факторлары мен жолдарын, жұқтыру қатеріне ұшыраған адамдардың тізбесін нақты анықтауға, және пайда болған ошақты жою жөнінде барабар шараларды қабылдайды. Бруцеллездің эпизоотиялық ошағы ауру малды союға толық тапсыру жағдайында, қалған мал басына бақылау диагностикалық тексеріс кезінде теріс нәтижелер алынған жағдайда инфекция берілуінің барлық ықтимал факторларын зарарсыздандырғанда, мал тұрған жерді санациялағанда, жұқтыру қатеріне ұшыраған барлық адамдарды диспансерлік бақылаумен толық қамтығанда жойылды деп есептеледі. Эпизоотиялық ошақты жою өлшемдері бруцеллезбен ауыратын малдың болмауы және, ең бастысы, осы ошақпен байланысты адамдардың бруцеллезбен ауруының қайталанбауы болып табылады. Эпизоотиялық ошақты тексеру процесінде эпидемиолог ветеринариялық маманмен бірлесіп, адамға жұққанына немесе жұқпағанына қарамастан арнайы

№ 175/Е есептілік нысанды «Зооноздық ауру ошағына эпизоотиялық-эпидемиологиялық тексеру картасын» толтырады. Адам ауырған жағдайда, оған қоса «Науқас туралы мәліметтер» қосымша беті толтырылады. Ошақта бірнеше осындай жағдайлар болғанда, әрбір науқасқа қосымша бет жеке толтырылады. Картаның бөлімдері және ондағы сұрақтар ошақты эпидемиологиялық тексерудің негізгі кезеңдерінің тәртібімен орналасқан. Егер эпидемиологиялық тексеру бруцеллезбен ауыратын жануарларды анықтауға байланысты жүргізілсе, тексеріс нәтижелері актімен ресімделеді (ветеринариялық қызмет мамандарымен бірге), онда бруцеллезге қарсы іс-шаралардың орындалу нәтижелерін, жұмыс істейтін адамдарда бруцеллездің алдын алу жағдайын, инфекция көздерімен байланыста болған адамдарға медициналық тексеріп қарауды ұйымдастыруды, сондай-ақ эпидемияға қарсы іс-шараларды тексеруді көрсету керек. Осы шаруашылық (кәсіпорын) бойынша кейіннен орындалуын міндетті түрде тексерумен жоспар-тапсырма дайындалады.

1119. Фермаларға, кәсіпорындарға (шаруашылық жүргізуші субъектілерге) эпизоотиялық-эпидемиологиялық тексеру жүргізген кезде бірінші кезекте бруцеллезге қарсы іс-шаралардың сақталуына көңіл аудару керек, жұмыскерлердің еңбек жағдайын зерделеу қажет, ол үшін:

1) аумақтың абаттандырылуына, сумен жабдықтауға, дезинфекциялық және жуғыш заттардың бар болуына, жұмысшыларға арналған тұрмыстық үй-жайлардың жабдықталуына, олардың жай-күйіне және ұсталуына, мал қорымдарының, Беккери шұңқырларының немесе өлексе өртеу пештерінің жабдықталуына, жинау мүкәммалының, оның ішінде іш тастаған және өлі туған төлдерді, шуды жинауға арналған жинау мүкәммалының бар болуына ерекше көңіл аудара отырып, объектінің санитариялық-гигиеналық жағдайын бағалау;

2) персоналдың жеке қорғаныш құралдарының бар-жоғын анықтау: арнайы киім мен аяқ киімдер, қолғаптар, резеңке (клеенка) алжапқыштар, саусаққаптар, олардың саны, қолдануға жарамдылығы, сақтау, ауыстыру тәртібі, кір жуудың орталықтандырылуы, дәрі қобдишаларының, қол жуғыштардың, дезинфекциялық заттардың, сабынның бар болуы;

3) жұқтырудың алиментарлық жолдарын анықтау мақсатында сүтті пастерлеу режимін, сүт ыдыстарын, сүзгіш материалдарды сақтау және өңдеу шарттарын сақтауды тексеру, сүт және сүт өнімдерін сату тәртібін белгілеу;

4) тексерілген шаруашылықтан мал шаруашылығы шикізаты мен өнімдерін алғашқы өңдеу және тасымалдау тәртібін анықтау, шаруашылықтағы немесе кәсіпорындағы персоналдарға профилактикалық қарау жүргізудің ұйымдастырылуын тексеру қажет.

Адамдарды жұқтырудан қорғау жөніндегі іс-шаралар

1120. Адамдарды жұқтырудан қорғау мақсатында мынадай ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) және санитариялық-гигиеналық іс-шаралар жүргізіледі:

1) кейіннен жабдықтарды, үй-жайларды дезинфекциялай және қалдықтарды зарарсыздандыра, ауру жануарлар тасымалдаған көлікті дезинфекциялай отырып бруцеллез бойынша қолайсыз шаруашылық жүргізуші субъектілерде жануарларды сою ережесін сақтау;

2) зерттеу кезінде бруцеллезге әсер беретін жануарларды қабылдауға, тасымалдауға және союға, ұшаларын бөлуге және олардан алынатын шикізаттарды өңдеуге бруцеллезге диспансерлік тексеруден өткен, оның ішінде бруцеллезге тексеру кезінде оң иммунологиялық реакциясымен, бірақ бруцеллездің манифестік түрлерімен ауыратынын жоққа шығаратын тиісті медициналық мекемелерге қатысты динамикада титрлердің өсуі жоқ кәсіпорынның тек тұрақты жұмысшыларына рұқсат етіледі;

3) қолдарының саусақтарында тіліктер, жара бар және терінің басқа да зақымданғаны анықталған тұлғалар жұмысқа терінің зақымданған жерлерін алдын ала өңдегеннен кейін резеңке саусаққаппен ғана жіберіледі. Бруцеллез бойынша қолайсыз шаруашылық жүргізуші субъектіден келіп түскен жануарларды, тексерген кезде бруцеллезге әсер беретін, малдардың барлық түрлерін (және оны сойғанда алынған өнімдерді) қайта өңдеуде осы жұмысқа қатысатындардың барлығы резеңке саусаққап киеді;

4) бруцеллезге әсер беретін жануарларды қабылдауға, тасымалдауға, союға және ұшалары мен олардан алынған шикізаттарды қайта өңдеуге жасы 18 жасқа толмаған адамдар, жүкті және бала емізетін әйелдер, маусымдық жұмысшылар, этиологиясы әртүрлі жіті және созылмалы (асқыну сатысындағы) аурулармен ауыратын науқастар, бруцеллездің клиникалық белгілері байқалған науқастар, бруцеллездің алдын алу бойынша санитариялық минимумнан өтпеген жұмыскерлер жіберілмейді;

5) бруцеллез бойынша қолайсыз шаруашылық жүргізуші субъектідегі жануарлардан алынған сою өнімдері мен сүтті өңдеу мен пайдаланудың белгіленген ережелерін сақтау;

6) кәсіпорындарда және шаруашылық жүргізуші субъектілерде жануарлармен жұмыс істеу ережелерін сақтау: персоналды, оның ішінде бруцеллезді жұқтыру қаупіне қатысты жұмысқа уақытша тартылған адамдарды жеке гигиена құралдарымен, жеке және арнайы киімдермен (халаттар, резеңке саусаққаптар, жеңқаптар, клеенка алжапқыштар, арнайы аяқ киім) қамтамасыз ету;

7) демалатын бөлме, тамақ ішетін орын, себезгі бөлмелер сияқты тұрмыстық үй-жайларды пайдалану ережелерін сақтау;

8) ыстық сумен, жуғыш және дезинфекциялық заттармен қамтамасыз ету;

9) шаруашылық жүргізуші субъектілерде және кәсіпорындарда орталықтандырылған дезинфекцияны, арнайы киімдерді жууды және тазалауды ұйымдастыру;

10) гигиена ережелері, жеке қорғаныш заттарын қолдану, бруцеллезге қарсы режимдерді сақтау туралы шаруашылық жүргізуші субъектілердің жұмыскерлеріне нұсқау беру. Ауыл шаруашылығы жануарларының иелеріне ұқсас нұсқау жүргізеді;

11) бруцеллезді жұқтыру қаупімен байланысты жұмысқа нұсқаудан өткеннен кейін ғана жіберу.

1121. Шаруашылық жүргізуші субъектілерде, жануардан алынатын өнімдер мен шикізатты қайта өңдейтін кәсіпорындарда, вирулентті өскіндермен жұмыс істейтін зертханаларда бруцеллезге қарсы іс-шараларды ұйымдастыруға және өткізуге және бруцеллезге қарсы режимді сақтауға мемлекеттік санитариялық қадағалау тәртібіндегі бақылауды Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі Мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау басқармасы жүзеге асырады.

1122. Хеддльсон және Райт реакцияларымен бруцеллез ауруына міндетті тексеруге донорлар, тіндер, ағзалар және басқа да биологиялық материалдар жатады.

1123. Бруцеллезді жұқтыру қаупі бар шаруашылық жүргізуші субъектілерде, шалғайдағы жайылымдарда, сою пункттерінде, қой қырқу пункттерінде, ет комбинаттары мен сүт зауыттарында және басқа да кәсіпорындарда бруцеллезге қарсы режимнің сақталуы бойынша жоспарлы тексеруді эпидемиологтар осы объектілерге жетекшілік ететін санитариялық дәрігерлермен, сондай-ақ тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің ветеринариялық-санитариялық инспекторлармен бірлесіп жүргізуі керек. Жоспарлы тексерулердің жиілігі тәуекел дәрежесіне және эпидемиологиялық және эпизоотиялық жағдайға байланысты, бірақ жылына екі реттен сирек емес. Тиісті шара қолдану үшін объектілерді тексеру нәтижелерімен шаруашылық жүргізуші субъектілердің әкімшілігін және иелерін таныстырады.

Кәсіби контингенттерге тексеріп-қарау жүргізу кезіндегі іс-шаралар

1124. Бруцеллез жұқтырған және онымен ауырған адамдарды уақтылы анықтау мақсатында жұмысқа орналасатын кезде және бұдан әрі жыл сайын міндетті диспансерлік профилактикалық тексеріп-қараудан мынадай санаттағы азаматтар өтеді:

1) мал өсірушілер және олардың отбасы мүшелері;

2) мал күтуге уақытша тартылған жұмысшылар, шаруашылық жүргізуші субъектілерде мал шаруашылығы жұмысына тартылатын құрылысшылар,

механизаторлар;

3) мал шаруашылығы шикізаты мен өнімдерін қайта өңдейтін кәсіпорындардың тұрақты және уақытша жұмыскерлері;

4) қаракөл зауыттарының, тері зауыттарының, жүнді алғашқы өндеу фабрикаларының, тері, жүн өңдейтін кіші кәсіпорындардың жұмысшылары;

5) бруцеллалардың тірі өскіндерімен, жұқтырылған материалмен, вакциналық препараттармен жұмыс істейтін медициналық, ветеринариялық және басқа персонал;

6) алғашқы латентті бруцеллезбен ауырған және серологиялық реакциялар бойынша бруцеллезге оң әсер беретін адамдар.

Жіті бруцеллезбен ауырып жазылған адамдар 2 жыл бақылауда болады.

1125. Тізбелеп аталған контингентті диспансеризациялау ресми жарияланған бруцеллез бойынша қолайсыз шаруашылық жүргізуші субъектілерде ғана емес, қолайлы шаруашылық жүргізуші субъектілерде де жүргізіледі.

1126. Егер ауруды жұқтырған жағдайда аурудың кәсіби сипатын барынша ықтималдықпен жіктеу мүмкін болуы үшін ауылды жерлерде барлық көрсетілген контингент жұмысқа орналасатын кезде бруцеллезге тексеріледі (клиникалық тексеріп-қарау, қанды Хеддльсон реакциясында зерттеу). Жұмыс басталғанға дейін диспансеризациялау толық қамтылмаған жағдайларда жұмысқа уақытша тартылған контингент ошаққа келген алғашқы 10 күнде тексеруге жатады, өйткені жаңа жұқтырған кезде гуморальдық жауап осы мерзімнен кейінірек дамиды. Бұл ретте медициналық қызметкер сақманға нақты тартылған адамдардың тізімін жасайды.

1127. Диспансеризациялау басшылығын Денсаулық сақтау департаменттерінің бас мамандары жүзеге асырады. Диспансеризацияны инфекциялық аурулар кабинеттері жүргізеді. Мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалаудың аумақтық басқармалары мерзімдік медициналық тексеріп қарау және диспансеризациялаумен толық қамтылуын бақылауды жүзеге асырады, бруцеллезге мерзімдік медициналық тексеріп-қарауға жататын контингентті анықтайды, тексеріп-қарауды жүргізу мерзімдерін көрсете отырып, объектілердің және жұмыс істейтіндердің тізбесін жасайды, сондай-ақ қолайсыз өндірістік факторлардың әсерін бағалайды. Аудандық орталық аурухананың ұйымдастырушылық-әдістемелік бөлімі, инфекциялық аурулар кабинеті санитариялық-эпидемиологиялық қызметтің эпидемиологымен бірлесіп жыл сайын динамикада мынадай деректерді көрсете отырып, бруцеллезге мерзімдік тексеріп-қараудың нәтижелерін қорытады:

1) бруцеллезге диспансерлік тексеріп-қарауға жататын адамдардың, оның ішінде дәрігерлік учаскелер бөлінісінде қаралғандардың саны;

2) бруцеллезбен ауырғандардың және реакциялар (Райт, Хеддльсон) кешені

бойынша оң әсер бергендердің, оның ішінде диспансерлік есепке алынғандардың с а н ы ;

3) емделуге жататын науқастардың, оның ішінде (амбулаториялық және стационарлық) емделуге жіберілгендердің саны;

4) басқа жұмысқа ауыстырылған науқастардың саны;

5) бұрын ауырған ауруға байланысты мүгедектікке ауыстырылған а д а м д а р д ы ң с а н ы ;

6) ауырғаннан кейін диспансерлік есепте тұрған адамдардың, оның ішінде ағымдағы жылы есепке алынғандардың саны;

7) ағымдағы жылы диспансерлік есептен шығарылған адамдардың саны.

Кәсіптік ауру ресімделген адамдарға ерекше көңіл бөлінеді. Олар есепке жеке т і з і м е н а л ы н а д ы .

1128. Объектілердің әкімшілігі бруцеллезге мерзімдік медициналық тексеріп-қарауға жататын жұмыс істейтіндердің тегін, атын, әкесінің атын көрсете отырып, бекітілген тізімдерді ұсынады.

1129. Ұсынылған ресми тізім бойынша учаскелік медициналық қызмет маусымдық жұмысты жүргізу кезінде малшылардың және жұмысқа уақытша тартылған адамдардың денсаулық жағдайын сұрау және тексеріп-қарау жолымен бақылайды және деректерді диспансерлік журналға (дәптерге) тіркейді.

1130. Бруцеллезге оң әсер берген адамдар, бруцеллездік инфекцияға тән клиникалық белгілері бар науқастар клиникалық белгілердің бейіні бойынша мамандарды (инфекционист, невропатолог, гинеколог, уролог, хирург) тарта отырып, тереңдетілген медициналық тексеріп-қараудан өтуге жатады.

1131. Диагнозды анықтауды немесе растауды инфекциялық стационарда (бөлімде, ауруханада) инфекционист дәрігер жүргізеді.

1132. Бруцеллездің, кәсіптік қызметпен байланысын анықтау белгіленген тәртіппен инфекционист пен эпидемиологтың міндетті түрде қатысуымен жүргізіледі. Бруцеллезді жұқтырудың кәсіптік сипатын растайтын негізгі құжат толтырылған қосымша парақпен қоса эпидемиологиялық тексеру картасы болып т а б ы л а д ы .

1133. Тұрақты мал өсірушілерге және мал шаруашылығына уақытша тартылған адамдарға ауыл шаруашылығы жануарларының төлдеуі және бұзаулауы аяқталғаннан кейін 1-2 ай ішінде профилактикалық медициналық тексеріп-қарау (клиникалық тексеріп-қарау, қанды Хеддльсон реакциясында з е р т т е у) жү р г і з г е н ж ө н .

1134. Мал шаруашылығы өнімдері мен шикізатын қайта өңдеу кәсіпорындарының тұрақты және уақытша қызметкерлері жаппай мал сойылғаннан кейін және малды санитариялық қасапханаларда сойғаннан кейін әр жылдың IV тоқсанында диспансерлік тексеруден (клиникалық тексеріп-қарау,

қанды Хеддльсон реакциясында зерттеу) өтулері қажет. Диспансерлік топқа жұқтыру қаупі бар цехтардың жұмысшылары кіреді.

1135. Қаракөл зауыттарының, тері зауыттарының, тері, жүн өңдейтін кіші кәсіпорындардың жұмысшылары, сондай-ақ бруцеллалардың тірі өскіндерімен жұмыс істейтін медициналық, ветеринариялық және басқа да персонал жылына бір рет диспансерлік тексеруден өтулері тиіс (клиникалық тексеріп-қарау, қанды Хеддльсон реакциясында зерттеу).

1136. Алғашқы-латентті бруцеллез ауруымен ауыратын және серологиялық реакциялар бойынша бруцеллезге оң әсер беретін адамдар тоқсанына 1 рет тексеру жиілігімен 1 жыл бойы диспансерлік бақылауға жатады. Серологиялық реакциялардың титрі артқан жағдайда олар 2 айда 1 рет қайта тексеріледі (қажет болғанда ем тағайындалады). Бруцеллез ауруына ұқсас шағым пайда болған жағдайда кеңейтілген зерттеу (қан егу, қан мен несептің жалпы талдауы, Хеддльсон және Райт реакцияларын қайта қою, дене қызуын сағат тәртібімен өлшеу) және инфекционистке консультацияға жіберу керек. Диспансерлік мерзімнің соңында шағым болмаған жағдайда қанға Райт реакциясында зерттеу жүргізіледі және теріс нәтиже анықталған жағдайда бақылау тоқтатылады.

1137. Балаларды қоса алғанда, жеке шаруашылықтағы жануарлармен ошақта байланыста болған тұлғалар аумақтық мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау басқармасының нұсқауы бойынша дереу тексеруге (клиникалық тексеріп-қарау, қанды Хеддльсон реакциясында зерттеу) жатқызылуы тиіс. Осы адамдарды бақылау ауру малды жойған және ошақты санациялаған сәттен бастап (инкубациялық кезеңнің барынша ұзақ мерзімі) 6 ай ішінде белгіленеді. Байланыста болған адамдарға әрбір 2 ай сайын зертханалық зерттеу және бақылау жүргізіледі. Көрсетілген мерзім аяқталған соң шағым болмаған кезде ошақта бақылау тоқтатылады. Шағым пайда болған жағдайда кеңейтілген тексеру (қан егу, Райт реакциясы) жүргізу керек.

1138. Жіті бруцеллез ауруымен ауырып жазылған адамдар үдеріс созылмалылығының клиникалық-иммунологиялық белгілері болмаған жағдайда ауырған сәттен бастап 2 жыл бойы бақыланады. Бұрын ауырып жазылған адамдарды бірінші жылы 1, 2, 3, 6, 9, 12 айдан кейін, ал екінші жылы 6 айдан кейін инфекционист тексереді. Бұл уақытта олар мұқият клиникалық және серологиялық тексерілуі тиіс. Жіті және жітілеу бруцеллез ауруымен бұрын ауырып жазылған адамдарды егер соңғы 2 жыл бақылау кезінде үдеріс созылмалылығының белгілері байқалмаса, құрамында инфекционист дәрігер, терапевт және эпидемиолог бар комиссия оларды диспансерлік есептен алып т а с т а й д ы .

1139. Созылмалы бруцеллез ауруымен ауыратын науқастарға тоқсан сайын міндетті түрде термометрия және серологиялық зерттеу (Райт және пассивті

гемагглютинация реакциялары) жүргізе отырып, мұқият клиникалық тексеру жүргізіледі. Созылмалы бруцеллез ауруымен бұрын ауырып жазылған адамдар жіті және жітілеу бруцеллез ауруымен ауырған адамдар тәрізді диспансерлік есептен шығарылады.

Халық арасында санитариялық-ағарту жұмысын жүргізу кезіндегі іс-шаралар

1140. Халықтың қалың жігіне бруцеллез бойынша қажетті санитариялық-гигиеналық білімді жеткізу мақсатында санитариялық-ағарту іс-шаралары жүргізіледі.

Бруцеллездің алдын алу бойынша санитариялық ағартудың негізгі міндеттері:

1) халықтың белгілі бір топтарында бруцеллез - инфекция қоздырғышының көздері ауру ауыл шаруашылығының жануарлары болатын зооноздық инфекция екендігі туралы нақты түсінік қалыптастыру;

2) жануарлар арасында аурудың таралуы, бруцеллезді жұқтыру жолдары туралы және аурудың кәсіптік сипатына назар аудары отырып, адам үшін қауіптілік дәрежесі туралы хабардар ету болып табылады.

1141. Арасында санитариялық-ағарту жұмыстары жүргізілетін халық тобының ерекшеліктеріне байланысты кәсіптік сипат мәселесіне баса назар аудару керек. Мал шаруашылығы қызметкерлері өздеріне тиетін экономикалық зиянды көрсетулері қажет, іш тастаудың алғашқы жағдайларын айқындау, табынның және барлық шаруашылық жүргізуші субъектінің сауығуына ықпал жасайтын шұғыл дезинфекциялық шараларды жүргізу соларға байланысты екенін атап көрсетулері тиіс.

1142. Мерзімді медициналық тексеріп-қарауды және зертханалық тексеруді жүргізу кезінде, тексерілетін контингент арасында санитариялық-ағарту жұмыстары кеңінен жүргізіледі.

1143. Мал өсірушілерді арнайы киімдермен қамтамасыз ету тәртібімен, сондай-ақ жеке бас профилактикасының шараларын орындауға барлық қажеттілермен таныстыру керек.

1144. Жеке ауласында қой және ешкі өсірумен айналысатын халыққа малдарда бруцеллез ауруының белгілері байқалған кезде шұғыл қолданылатын санитариялық және ветеринариялық-санитариялық шаралардың маңыздылығын, оларды бұзу және сақтамау инфекцияның таралуына және адамдарға да, малдарға да жұғуына әкеп соғатынын түсіндіру қажет, сонымен қатар балалар мен жасөспірімдерді аурудан қорғауға көңіл бөлу қажет.

1145. Жануарлардан алынатын шикізатты және өнімдерді қайта өңдейтін кәсіпорындардың қызметкерлеріне жеке бас профилактикасының шараларын мұқият түсіндіру керек.

1146. Халықпен әңгімелесуде бруцеллездің клиникасына егжей-тегжейлі

тоқталудың қажеті жоқ. Негізгі симптомдарына тоқталып, осы ауруды диагностикалауды клиникалық және зертханалық зерттеулер негізінде тек дәрігер жүргізетінін айту жеткілікті.

1147. Егер балалар ауру малдарды күтуге қатысса, оларға бруцеллездің жұғу мүмкіндігі бар екендігін атап өткен жөн.

1148. Егер тәжірибеден алынған нақты оқиғалар пайдаланылып, нақты аумақтардағы бруцеллезбен күресудің табысты шаралары мысалға келтірілсе, халық арасында ғылыми білімді насихаттау өте тиімді болады.».

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Премьер-Министрі

*Қазақстан Республикасының
С. Ахметов*